

1 POINTS 1 OF 1

SYMPOIESIS

SADRŽAJ

00 **ISTORIJA**
KANALA DUNAV-TISA-DUNAV

01 **RECLAIM**

02 **TRANSFORM**

03 **IMAGINE**

KANAL
DUNAV-TISA-DUNAV

Nikola Mirkov je Hidrosistem Dunav–Tisa–Dunav zamislio kao infrastrukturu koja ne reguliše samo vodu, već pokreće razvoj čitave teritorije. Danas, kada je Novi Sad stigao do kanala i zauzeo obe njegove obale, ta mreža ostaje snažna, ali je prostor nepovezan: industrija i stanovanje, priroda i infrastruktura, rad i svakodnevni život postoje jedni pored drugih, bez dovoljno kontakta.

Projekat prepoznaje kanal kao novosadski ekoton, hibridnu zonu susreta grada i prirode, industrije i stanovanja. Njegovo polazište je simpoezis - stvaranje kroz zajedničko delovanje različitih sistema. Pojam opisuje celinu koja nastaje i razvija se kroz njihove dinamične međusobne odnose. Zato dvanaest tačaka nisu izdvojeni objekti, već mesta na kojima se ukrštaju kretanje, boravak, voda, vegetacija, postojeća infrastruktura i energija.

Umesto konačne forme, projekat uspostavlja mrežu promenada, prelaza, platformi, zelenih koridora i resursnih tokova. Ona povezuje obale, regeneriše degradirani pejzaž i vraća čoveka vodi. Kišne bašte, filtracija vode i korišćenje industrijske energije uključuju postojeću infrastrukturu u aktivan ekološki sistem. Mirkovljeva sistemska ideja time dobija novu meru: kanal više ne usmerava samo vodu, već povezuje tokove ljudi, prirode, energije i svakodnevnog života. Programi se menjaju kroz dan, sezonu i buduće potrebe grada.

Kanal više nije prostor između dve obale. Postaje promenljivi prostor njihovog susreta - gradski ekoton sposoban da raste zajedno sa gradom

ISTORIJA

Početak sistema vezuje se za Veliki bački kanal, završen 1802. godine. Nikola Mirkov je 1947. obezbedio početak rada i sredstva za projekat Hidrosistema Dunav–Tisa–Dunav; projekat je završen 1957, a završetkom gradnje smatra se puštanje brane na Tisi 1977. godine. Mreža je dostigla 960 kilometara i povezivanje, navodnjavanje, vodosnabdevanje i plovidbu. Istovremeno se Novi Sad širio ka severu: uz kanal se razvijao industrijski pojas, dok su stambena naselja postepeno stigla do suprotne obale. Nekada teritorijalna infrastruktura na rubu grada tako je postala unutrašnja granica savremenog Novog Sada.

1910

Postojeći kanal i teretna luka.

1950–1963

Plansko formiranje i razvoj industrijskog pojasa uz kanal

1961 - 1971

Stambena ekspanzija i najintenzivnija urbanizacija Novog Sada

danas

Urbano širenje / gubitak integrativne uloge kanala

KOMPARATIVNA ANALIZA

ČIKAGO
Chicago Riverwalk
SAD

Dužina koridora (km) 2.01
Javna promenada (km) 2.01
Udeo promenade (%) 100

PARIZ
Canal Saint-Denis
Francuska

Dužina koridora (km) 6.6
Javna promenada (km) 5.0
Udeo promenade (%) 75

NOVI SAD
Kanal DTD
Srbija

Dužina koridora (km) 39.1
Javna promenada (km) 5.0
Udeo promenade (%) 12.8

S
200%

Č
100%

S
100%

P
75%

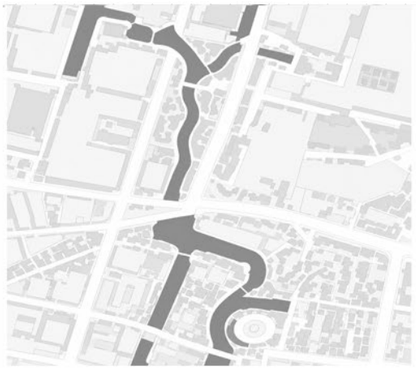
N
12.8%

SEUL
Cheonggyecheon
Južna Koreja

Dužina koridora (km) 5.84
Javna promenada (km) 11.68
Udeo promenade (%) 200

SAN ANTONIO
River Walk
SAD

Dužina koridora (km) 24.14
Javna promenada (km) 24.14
Udeo promenade (%) 100

Uporedni primer pokazuje da javno aktiviran vodni koridor postaje urbana promenada i nosilac gradskog života.

Novi Sad danas ima nizak procenat kontinuirano dostupne promenade, što ukazuje na veliki prostorni potencijal za buduću transformaciju.

„Ali ta istorija je živa kristalizacija misli i tradicija jednog naroda i njegovog vremena. U njoj se mogu, ko ume, pročitati bezbrojne poruke, uzeti lekcije ne o formi nego o načinu gledanja na nju. Ne iz arhitekture, nego iz života.“

Ranko Radović

RECLAIM

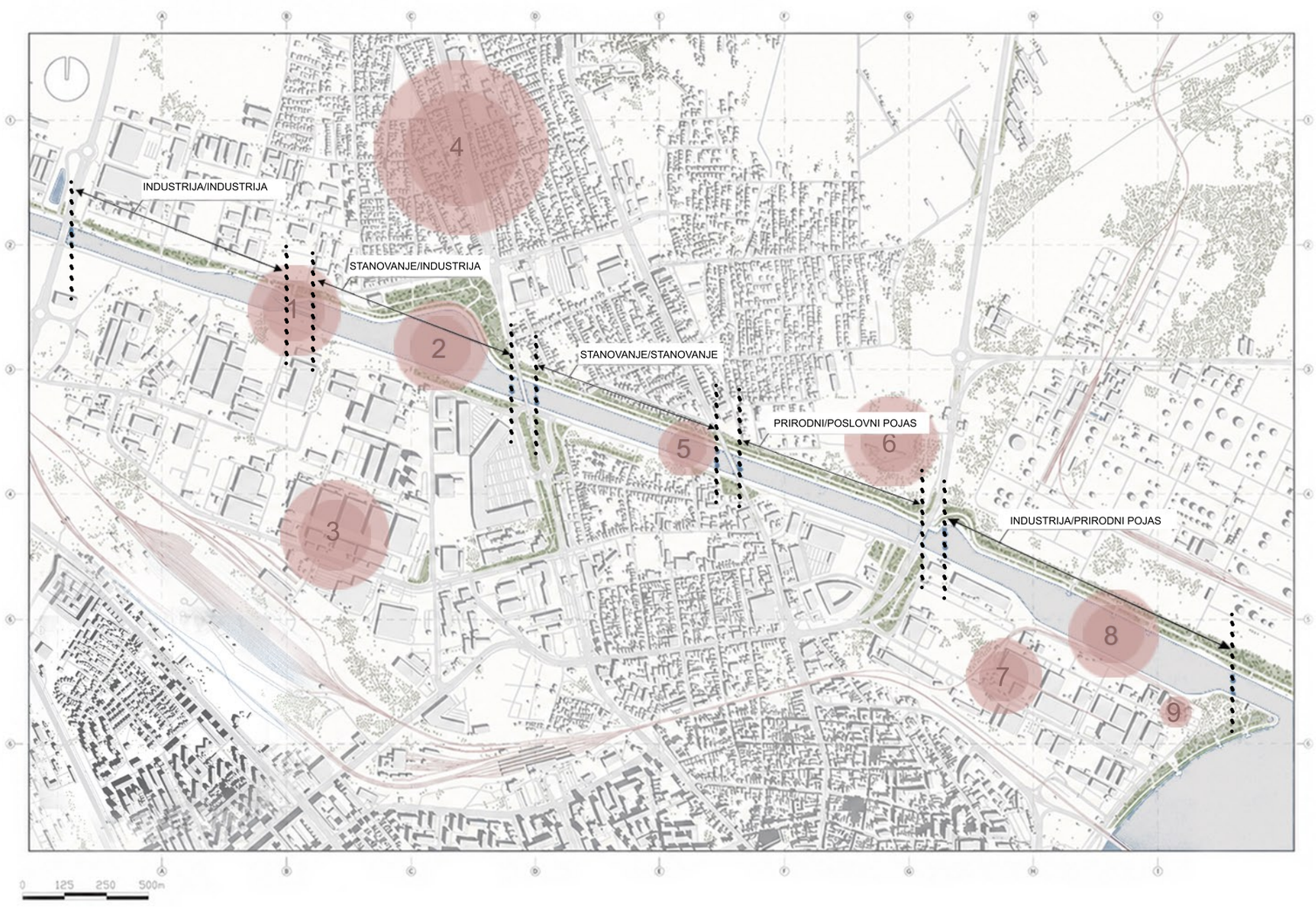
PREPOZNATI I PONOVO AKTIVIRATI POSTOJEĆE VREDNOSTI KANALA

konstante/genius loci/infrastuktura/idustrija /stanovanje /hidrotehnika

RECLAIM polazi od čitanja postojećeg prostora kao aktivnog resursa, a ne kao ostatka prošlosti. Hidrotehničke strukture, industrijski objekti, lučki sistemi, stanovanje i prirodni elementi zadržavaju svoju prostornu memoriju i funkcionalni potencijal, postajući osnova nove urbane logike. Iz tog čitanja izdvajaju se konstante kanala - elementi koji se ne čuvaju kao statični ostaci, već kao aktivni nosioci identiteta, ekonomije, svakodnevice i buduće transformacije.

Istovremeno, kanal se razume kroz tipologiju odnosa njegovih obala: stanovanje - stanovanje, industrija - industrija, industrija - stanovanje, priroda - stanovanje i komercijalno-poslovni pojas. Ova podela nije samo opis postojećeg stanja, već projektantski alat karakter sučeljenih obala određuje intenzitet intervencije, gustinu programa, način kretanja, formu kontakta i stepen prostorne transformacije. Program zato ne nastaje unapred, već iz konkretnog odnosa dve obale

SITUACIJA POSTOJEĆEG STANJA R=1:20 000

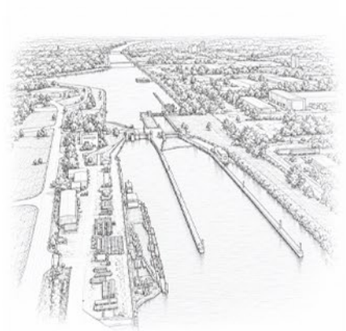
KONSTANTE

KANALA DUNAV-TISA-DUNAV

Konstante kanala označavaju prostorne tačke i odnose koji se duž njegove trase iznova pojavljuju i omogućavaju čitanje celine. Njihova uloga nije da propišu jedinstven izgled, već da uspostave meru kontinuiteta između različitih deonica. Svaka intervencija zato polazi od onoga što je na određenom mestu dominantno, pojačavajući karakter prostora bez njegovog ujednačavanja. Tako razlike ostaju vidljive, a kanal dobija zajednički prostorni jezik.

KONSTANTE KANALA

01
USTAVA I PREVODNICA

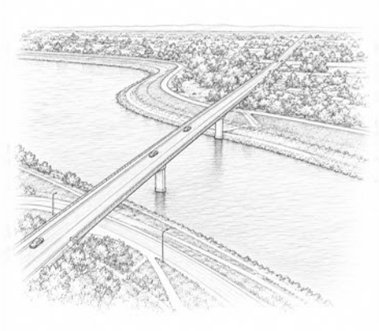
02
OKRETNICA

03
NOVA INDUSTRIJA

04
STANOVANJE KLISA

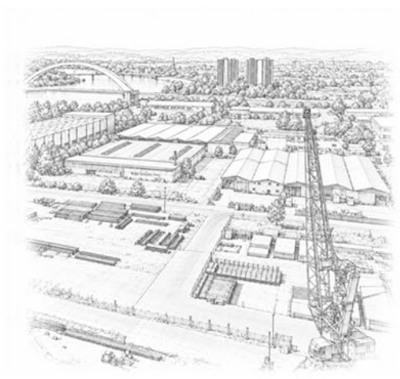

05
TIHI KORISNICI KANALA

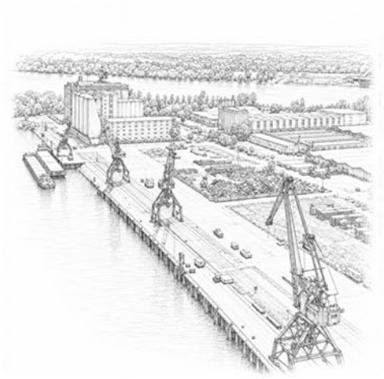

06
ZELENI KORIDORI

07
LUČKA SKLADIŠTA

08
LUČNI KEJ I KRANOVI

09
SILOSNI KOMPLEKSI

„Prvo mi oblikujemo gradove - a zatim oni oblikuju nas .”

Jan Gehl

TRANSFORM

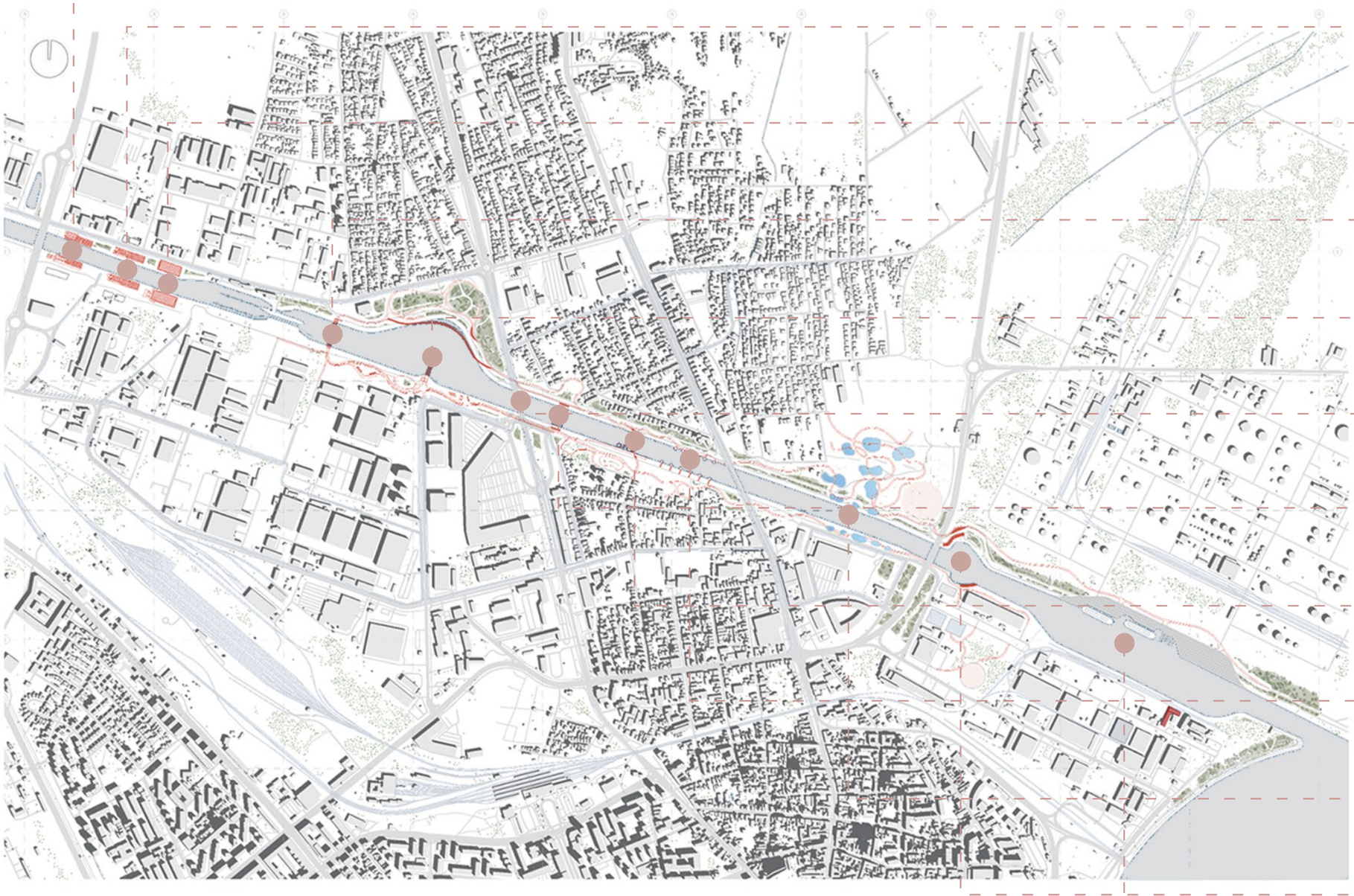
PROMENITI ODNOS IZMEĐU POSTOJEĆIH SISTEMA
KROZ KONTAKTNE VEZE

spore promenade/brze veze/zone mirovanja
/vidikovci /platforme

TRANSFORM menja odnos između postojećih sistema kroz mrežu kretanja i mesta susreta. Različite brzine i trajanja boravka prevode se u tri komplementarna režima: brzu liniju za direktan svakodnevni tranzit, sporu promenadu koja prati vodu i povezuje tačke interesa i zone mirovanja namenjene dužem zadržavanju. Njihovo preplitanje pretvara kanal iz linearne komunikacije u prostor različitih ritmova i intenziteta korišćenja.

Polazeći od podele Jana Gehla na neophodne, opcione i društvene aktivnosti, projekat ne zadaje program unapred. Prostorni uslovi najpre omogućavaju kretanje, šetnju, odmor, rekreaciju i kontakt sa vodom, a njihovim intenziviranjem nastaju susreti i zajedničke aktivnosti. Arhitektura zato proizlazi iz načina na koji se ljudi kreću, usporavaju, zadržavaju i međusobno povezuju. Kanal tako postaje prostorna struktura svakodnevnog života, sposobna da primi različite načine korišćenja bez gubitka kontinuiteta.

SITUACIJA NOVOPROJEKTOVANOG STANJA R=1:18 000

CIKLUS VODE

RAZMENA TOPLOTE

TERMALNI TOK

HIDRAULIČKO POZORIŠTE

VIZUELNI DIJALOG

BRZA VEZA

AKTIVNE OBALE

PROGRAMSKI MOST

SEZONSKI RITAM

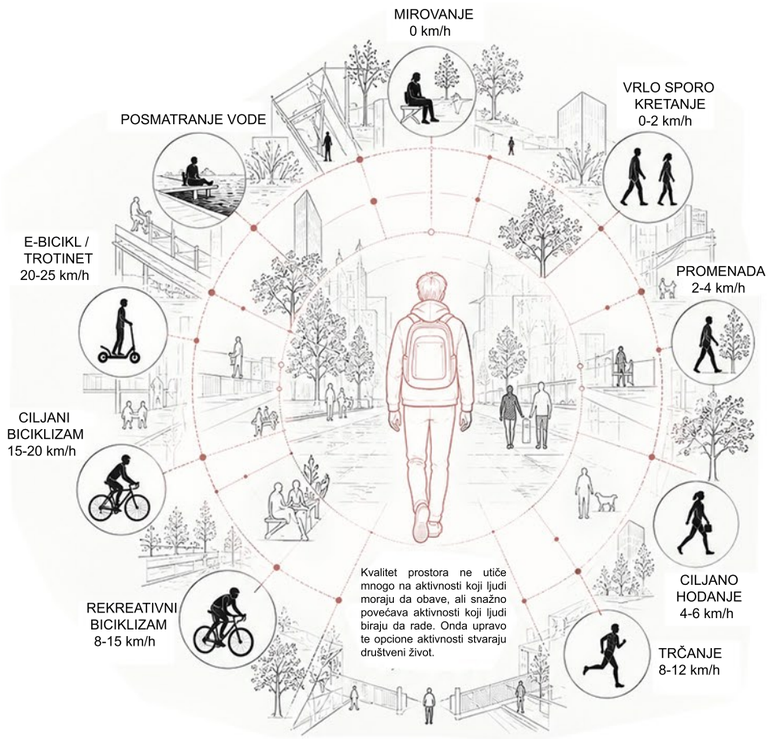
PROSTOR ZA BUDUĆNOST

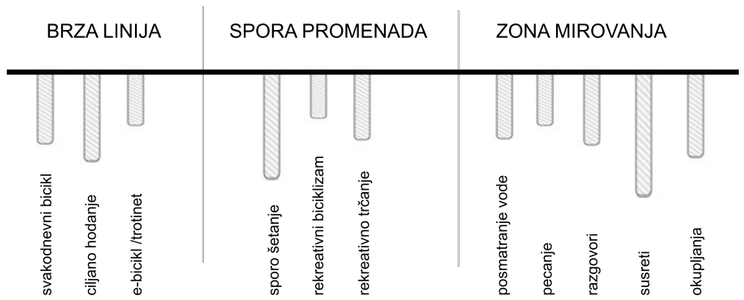
VODENA SCENA

PRODUKTIVNA RAZMENA

Na mestima gde se sistem kretanja susreće sa različitim karakterima dve obale formira se 12 kontakata. Svaki proizlazi iz konkretnog odnosa stanovanja, industrije, prirode, hidrotehnike, vode i postojećih aktivnosti, pa razvija drugačiji fizički, vizuelni, programski, resursni, ekološki ili vremenski odgovor. Kontakti nisu izolovane intervencije, već tačke intenziviranja zajedničke mreže, u kojima se njene osnovne linije prilagođavaju lokalnom kontekstu i pokreću transformaciju kanala.

DIJAGRAM KRETANJA I AKTIVNOSTI

AKTIVNOSTI

NEOPHODNE

- odlazak na posao
- odlazak u školu
- svakodnevni prelazak kanala
- čekanje
- dostava
- servis i održavanje

OPCIONE

- šetnja
- trčanje
- rekreativna vožnja
- posmatranje vode
- sedenje
- odmor

DRUŠTVENE

- susret
- razgovor
- igra
- okupljanje
- pijaca
- događaj

SISTEMI KRETANJA

BRZA LINIJA/SPORA PROMENADA

12 Prelazaka - ponovno povezivanje grada i kanala Dunav - Tisa - Dunav

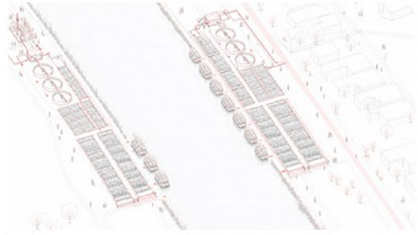

Ciklus vode

Industrijska obala i kanal bez prostorne razmene

Industrijska obala postaje deo zatvorenog ciklusa. Tehnološka voda se prečišćava kroz filtraciona polja taloženjem, vegetacijom i biološkim procesima. Deo se vraća industriji, a višak u kanal, povezujući industriju, pejzaž i vodu.

Regenerativni pejzaž kao deo ciklusa industrijske vode

Presek - tok vode kroz industriju, filtraciona polja i kanal

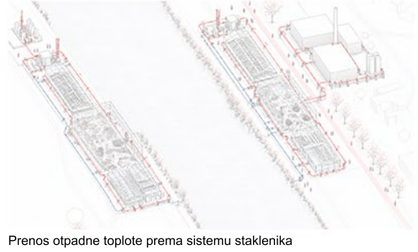
Filtracioni pejzaž kao nova produktivna obala

Razmena toplote

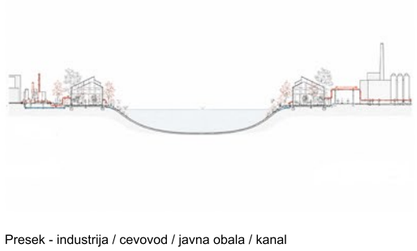
Otpadna toplota industrije postaje lokalni resurs. Podzemni cevovodi je prenose do staklenika i zimskih bašta, omogućavajući celogodišnje korišćenje. Sistem podržava proizvodnju, javni boravak i mikroklimu, pretvarajući industriju u aktivni pokretač obale.

Zapuštena industrijska obala sa neaktivnim plovilima

Prenos otpadne toplote prema sistemu staklenika

Presek - industrija / cevovod / javna obala / kanal

Produktivni pejzaž grejan otpadnom industrijskom toplotom

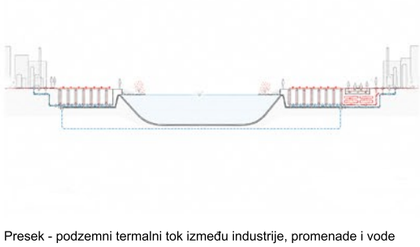
Termani tok

Zapuštena industrijska obala i neuređen kanal

Distribucija toplote kroz linearni sistem uz kanal

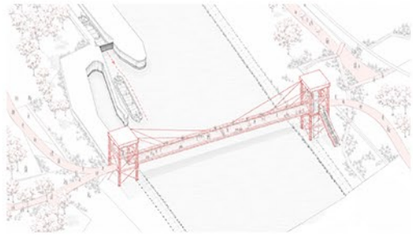
Presek - podzemni termalni tok između industrije, promenade i vode

Otpadna toplota industrije postaje lokalni energetski resurs. Vodenim i cevnim sistemom prenosi se do obale, gde zagreva staze, sprečava zaleđivanje i napaja prateću infrastrukturu, uključujući industrijske tokove u svakodnevni javni prostor.

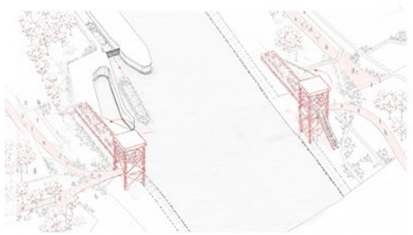

Energetska infrastruktura kao deo svakodnevne obale

Hidrauličo pozorište

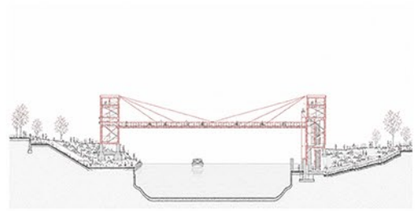

Scenario 1- Prevodnica se puni, hidrauličko pozorište

Scenario 02 - most se otvara i postaje gledalište prema prevodnici

Ustava i prevodnica predstavljaju snažan događaj na kanalu. Projekat hidrotehnički proces pretvara u javno iskustvo: pešački prelaz se usklađuje sa prevodnicom, povezuje obale, a zatim se povlači i oslobađa prolaz brodu.

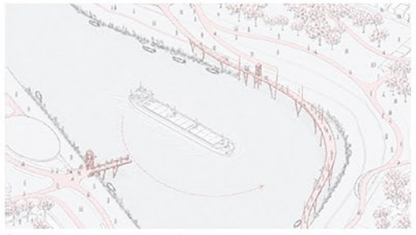
Presek - javni prelaz i komora prevodnice

Hidrotehnička infrastruktura kao scena javnog života

Vizuelni dijalog

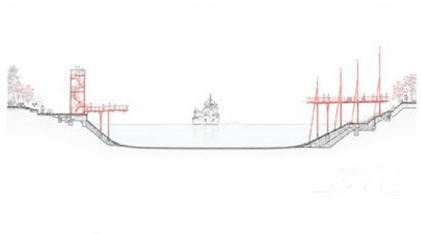
Okretnica ostaje slobodan prostor za manevar brodova, dok naspramni vidikovci povezuju obale pogledom i omogućavaju posmatranje plovila. Klisa dobija mirniji kontakt, a industrijska obala izraženiji linearni vidikovac, čineći vodenu prazninu sadržajem.

Scenario 01 - manevar broda / voda kao centralni događaj

Scenario 02 - noćni režim / osvetljeni vidikovci u vizuelnom dijalogu

Presek - dva različita karaktera obale povezana pogledom

Posmatranje okretnice sa industrijskog vidikovca

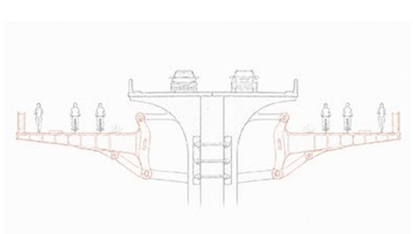
Brza veza

Most bez adekvatne pešačko-biciklističke integracije.

Dnevni režim intenzivnog kretanja radnika, stanovnika i biciklista

Presek - postojeći most i nova lateralna trasa aktivnog kretanja

Postojeći drumski most proširuje se spuštenom brzom linijom za pešake i bicikliste, omogućavajući direktno, kontinuirano i neometano kretanje. Razdvojeni tokovi povezuju obale i postaju deo šire mreže brzog kretanja duž kanala.

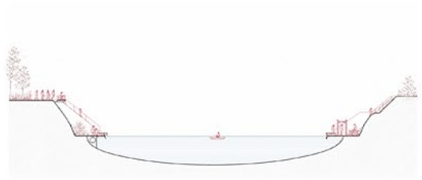
Brza linija kao svakodnevna infrastruktura povezivanja

Aktivne obale

Sport postaje zajednički program stambenih obala. Različiti intenziteti rekreacije, od joge i istezanja do treninga, raspoređuju se duž kanala, dok voda postaje prostor plivanja, veslanja i sezonskih aktivnosti, povezujući obe strane.

Aktivna obala / plivanje i rekreacija na vodi

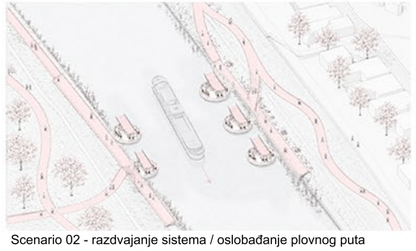

Obale bez direktnog rekreativnog odnosa prema vodi

Presek - sport, voda i različiti intenziteti dve obale

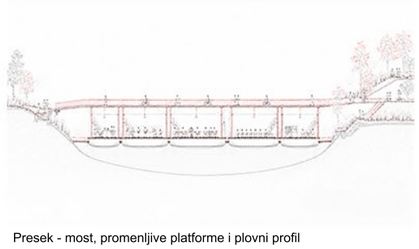

Kanal kao zajedničko polje rekreacije

Programski most

Scenario 01 - povezane platforme / svakodnevni javni program

Scenario 02 - razdvajanje sistema / oslobađanje plovnog puta

Most postaje promenljivi javni prostor. Sistem kružnih platformi prima izložbe, tržišta, događaje i boravak, dok se elementi prema potrebi razmiču i oslobađaju plovni put, omogućavajući različite scenarije bez trajnog zauzimanja vode.

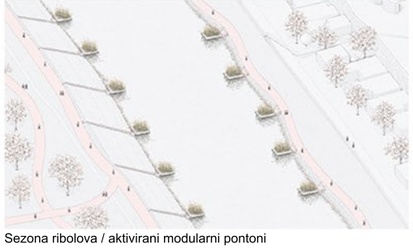

Presek - most, promenljive platforme i plovni profil

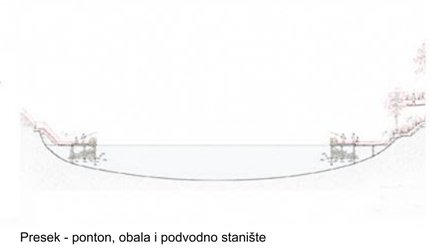

Natkriveni javni prostor na vodi

Sezonski ritam

Modularni pontoni prate sezonski ritam kanala. Tokom ribolova formiraju mesta boravka uz vodu, a tokom mresta se povlače ili menjaju funkciju, vraćajući obalu prirodnim procesima i pretvarajući privremenost u deo projekta.

Neaktivirana obala bez neposrednog kontakta sa vodom

Sezona ribolova / aktivirani modularni pontoni

Presek - ponton, obala i podvodno stanište

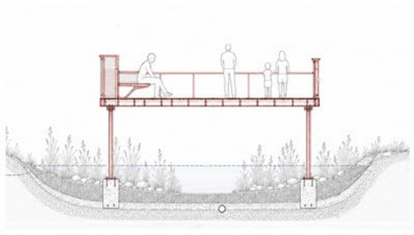

Ribolov kao sezonski život kanala

Prostor za budućnost

Kišne bašte i porozni pejzaž formiraju ekološku osnovu, dok deo obale ostaje namerno nedovršen kao rezerva za stanovanje, istraživanje, kriznu infrastrukturu i nove javne programe, uspostavljajući ravnotežu prirode i budućih promena.

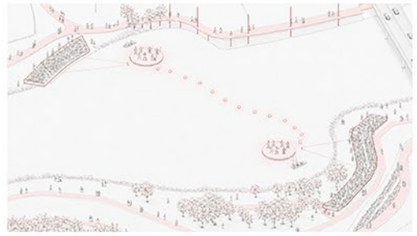

Kišne bašte / regeneracija i zadržavanje vode

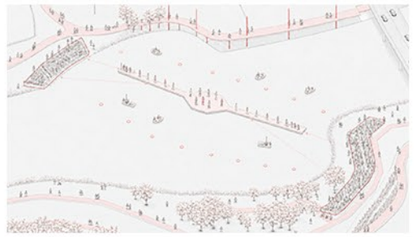

Postojeće stanje - tvrda obala sa potisnutim prirodnim procesima

Presek - porozna obala i izdignuta linija kretanja

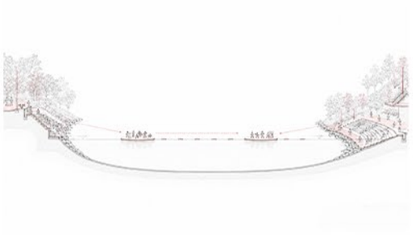

Ekološki pejzaž kao infrastruktura buduće promene

Vodena scena

Scenario 01 - koncert na vodi

Scenario 02 - plutajuća pista kao scena između dve obale

Dve obale postaju naspramna gledališta, dok kanal postaje zajednički prostor događaja. Film, performans, moda, koncerti i privremene instalacije menjaju njegov karakter bez trajnog zauzimanja vode, povezujući obale preko praznine između njih.

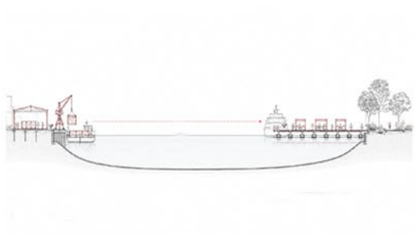

Presek - naspramna gledališta i voda kao centralna scena

Kanal kao promenljiva javna pozornica

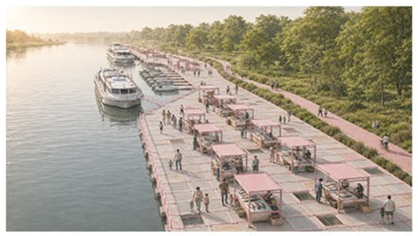
Produktivna razmena

Operativna luka i neaktivirana naspramna obala

Transfer modula i transformacija javne obale

Presek - radna luka / kanal / modularna javna obala

Aktivnoj industrijskoj luci odgovara turistička luka sa modularnom javnom obalom. Dok jedna zadržava proizvodnu i logističku funkciju, druga dobija rekreativni i turistički karakter, stvarajući komplementaran odnos dve luke povezane istim kanalom.

Promenljiva luka kao novi javni kontakt

„Kanal DTD nije samo tehnički projekat. To bi bila greška. Kanal DTD je i široki privredni program i pokret… za najširu saradnju svih grana ljudske delatnosti u skladnoj izgradnji Kanala DTD sa kompleksnim razvojem našeg privrednog, društvenog i kulturnog života.“

Nikola Mirkov

IMAGINE

PREDVIDETI PROSTOR ZA NEPREDVIĐENE SCENARIJE ,MODULARNOST I BUDUĆE PROMENE

trensformabilna polja / modularna obala / sezonski režimi/ adaptivni programi / rezilijentnost

IMAGINE posmatra grad kao otvoren i prilagodljiv sistem, čija vrednost nije samo u onome što je projektovano danas, već i u sposobnosti da prihvati ono što tek dolazi. Umesto završene strukture sa unapred određenim programima, projekat uspostavlja jasne prostorne okvire koji mogu menjati način korišćenja bez gubitka identiteta.
Trajno se definišu mreža kretanja, pristupi, infrastrukturni priključci, vegetacija, odnos prema vodi i osnovne prostorne proporcije, dok program ostaje promenljiv. Pojedini prostori menjaju intenzitet tokom dana, drugi odgovaraju na sezonske cikluse, a određena polja čuvaju se kao dugoročna rezerva za potrebe koje danas nije moguće predvideti. Čovek pritom ostaje osnovna mera prostora. Što je budućnost udaljenija, arhitektura manje određuje događaj, a više stvara uslove da

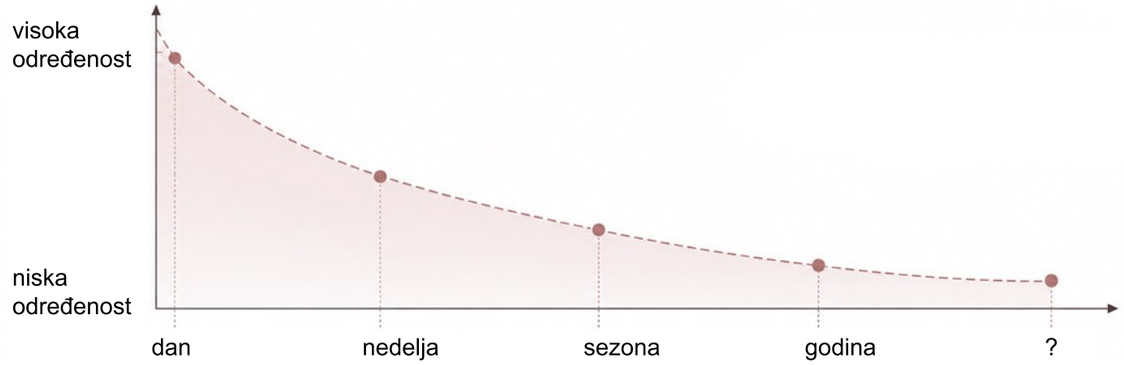
ostajući čitljiv, pristupačan i prepoznatljiv.

KANAL KROZ VREME

Promena se duž kanala odvija kroz različite vremenske horizonte. Dnevni ritam menja intenzitet boravka i korišćenja obale; nedeljni uvodi povremene programe i okupljanja; sezonski prati cikluse vode, vegetacije i aktivnosti; godišnji omogućava postepeno širenje i prilagođavanje sadržaja. Najudaljeniji horizont ostaje namerno neodređen kao prostorna rezerva za potrebe koje danas nije moguće predvideti. Zbog toga svi delovi kanala ne menjaju se istom brzinom: negde je promena trenutna i reverzibilna, a drugde postepena i dugoročna. Karta ne prikazuje konačno stanje, već raspored prostora sa različitim stepenom određenosti i sposobnošću da kroz vreme prihvate nove načine korišćenja.

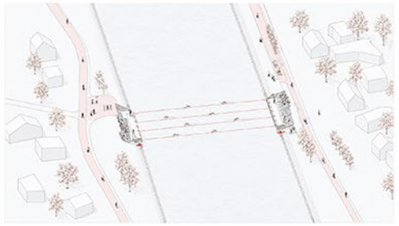
PROGRAMSKA ODREĐENOST

Što je vremenski horizont duži, arhitektura manje određuje program, a više uspostalja uslove za promenu

TRANSFORMACIJE
KROZ VREMENSKI HORITONT

DAN — NEDELJA — SEZONA — GODINA — NEPREDVIDIVO

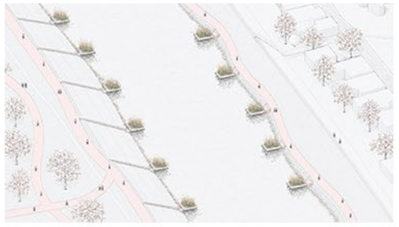
01 Aktivna obala menja intenzitet korišćenja tokom dana : od plivanja i individualne rekreacije do joge, boravka i grupnih aktivnosti.

02 Modularna obala prelazi iz pijace i svakodnevne razmene u koncerte, događaje i okupljanja, menjajući raspored i programski karakter.

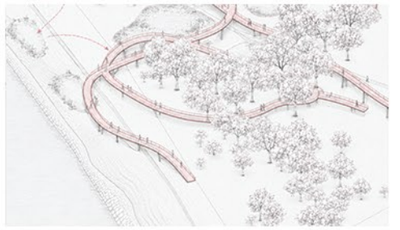

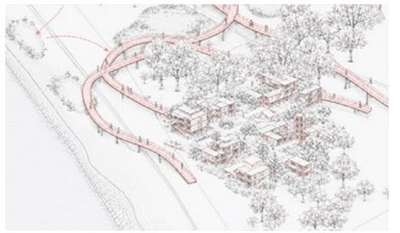
03 Pontoni i elementi se pojavljuju, povlače ili menjaju funkciju, omogućavajući arhitekturi da prema potrebi ustupi prostor ekološkim procesima.

04 Novi agrohem se fazno dograđuje, postepeno šireći javni program u skladu sa novim potrebama koje nastaju tokom vremena.

05 Prostor uz kišne bašte ostaje programski otvorena rezerva za situacije i potrebe koje nije moguće unapred precizno predvideti.

